

Observatoriu ese de doue ori in
septembra, miercurea si sambata.
Pretiul
pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis
cu postu in laintrul monarchiei
pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
sieu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sieu
11 franci; — numeri singuratici se
dau cate cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diaru politico, national-economicu si literariu.

Nr. 79.

Sibiu, 3/15 Octobre 1879.

Anulu II.

Cuventulu de tronu din 8 Octobre 1879.

Dupa opiniunea toturor barbatilor politici, cuventulu de tronu, cu care s'a deschis in Vien'a sessiunea parlamentelor austriace pe alti siese ani inainte, pentru statulu Austriei face cu totu dreptulu o epocha din cele mai memorabili in istoria lui, si acésta mai vertos din cauza, că prin acestu discursu de tronu Mai. Sa monarchulu, pe langa ce'si descopere bucuria că deputatii de nationalitatea ceha, dupa 16 ani de absentia, au reintratu in parlamentulu generale, asigura totu-odata pe popórale monarchiei că, de aci incolo, dreptulu publicu fundamental, precum si drepturile nationalitatilor vor fi respectate fóra nici-o resvra. Intr'aceea inainte de a face si noi comentariulu acelui escelente discursu de tronu, precum ilu face tóta press'a patriotica si cea straina, vom reproduce aci coprinsulu seu intregu.

Intrandu Mai. Sa punctu la 12 óre, in uniforma de maresialu, in sal'a cea mare a tronului, incongiurat de ministri si de archiduci, in presen'ta ambelor case si a unui publicu ilustru de ambele sexe, dupa ce'si acoperi capulu, pronuntia cu voce sonóra acestu discursu:

„Onor. domni din ambele case ale senatului imperiale!

La inceputul unui nou periodu alu activitatii constitutionale Eu Ve salutu pe D-vóstra si Ve dicu din ânima: bine ati venit. Cu mare multumire Ve vediu Eu astadi pe D-vóstra adunati impregiurul tronului Meu.

Dupa-ce acum deputatii iubitului meu regatu Boem'a, urmandu invitarei Mele, fóra a isi sacrificá convictiunea loru de dreptu si pe langa tóta diversitatea opiniunilor la care tienu, au intratu pe terenul discussiunilor comune in numeru deplinu, cu acésta se facu unu pasu important spre a ajunge la inpaciuire si cointielegere generala, care a fostu totu-deauna tînt'a dorintielor Mele, si Eu nutrescu acea sperantia firma că, pe langa o moderatiune din tóte partile si pe langa respectarea dreptului fiacarua, consultatiunilor D-vóstra va succede că se ajungeti in adeveru la acea tinta, pe care trebue se o aveti totu-deauna inainte, in interesulu monarchiei, in positiunea sa de potere mare, si asia veti face, că constitutiunea se fia recunoscuta cu bucuria de cátro tóte popórale.

Problemele cu cari veti ave dv. a Ve ocupá, sunt importante si numeróse.

Mai antaiu aveti se Ve ocupati in celu mai scurtu tempu cu proiecte de lege relative la armat'a monarchiei. La desbateri asupra acelui proiecte veti fi condusi de acea consideratiune patriotica, cumca cea mai sigura garantia a pacei o affamu in poterile proprie, pentru că locuitorilor se le fia assigurate fructele labórei loru, si că monarchia trebue se se afle totu-deauna in conditiune de a pasi la mijlocu cu tóta greutatea auctoritatii sale, ori-candu evenimentele pretindu aperarea intereselor ei.

Coprinsulu unui altu proiectu de lege cu care veti avea a Ve ocupá D-vóstra, privesc ameliorarea ajutorielor pentru invalidi, pensionarea veduvelor si a orfanilor lipsiti, remasi dupa cei cadiuti in lupte cu inimicu, apoi ajutorarea familiilor lipsite ale celor chiamati la arme in casu de mobilisare, prin infintiarea taxei militare, prevedute dejá in legea de inrolare.

Administratiunea Bosniei si Hertegovinei cere mesuri legislative, asupra carora D-vóstra veti avea a Ve consultá in cointielegere cu diet'a ungurésca.

Gubernulu meu va ingrijii neincetatu in aceeasi mesura de interesele spirituali si materiali ale tuturor popóralor imperiului.

Tendentia de a restabili equilibriulu in budjetul statului se va intinde cătu mai curendu asupra toturor economiilor, căte se potu impacá cu institutiunile existente, chiaru si asupra budgetului armatei, in cătu va suferi starea imperiului.

O inpuçinare considerabila a speselor statului va poté urma din simplificarea administratiunei in unele ramuri speciali ale serviciului publicu. Am comisu gubernului Meu, că in acésta materia se Ve comunice proiecte coresponditorie.

Coperirea unui deficitu, care se va cunóscă cătu mai curendu din budjetul ce Ví se va asterne, se va realizá fóra a recurge la creditulu statului si fóra daun'a poterilor productive ale locuitorilor, prin inmultirea veniturilor. Proiectele relative la acestea voru fi obiectulu discussiunilor D-vóstra celor mai seriose.

Dupa-ce reform'a inpositelor directe per tractata de repetite ori in sessiunile precedente, pana acum n'a ajunsu la nici unu resultatu, guber-

nulu Meu, folosindu-se de numeróse lucrari de mai inainte, va veni cu proiecte nove, si Eu speru, că in fine senatului imperiale ii va succede a reformá dupa dorintia sistem'a nostra de inposite, atât de indispensabile in interesulu unei repartiuni mai drepte a sarcinelor.

O grija speciale pôrta gubernulu Meu intru luarea de mesuri spre a incuragiá labórea locuitorilor statului.

La desbaterile pentru innoirea tractatelor comerciale, cari au se espire preste puçinu, veti avea se ingrigiti a paralisa daunele, cari ar poté periclitá productiunea nostra, comerciulu si comunicatiunile nostra, prin legislatiunea economica si vamala reformata a statelor straine.

Negotiarile portate in tempulu din urma ne deschidu perspectiv'a inbucuratore la regularea favorabila a relatiunilor de comunicatiune si commerciu cu imperiul Germaniei.

Tragerea unor teritorie noue in laintrul liniei vamilor, precum si infintiarea de magazine pentru productele patriotice in Triestu, ne facu se speramu, că comerciulu nostru va luá unu aventu pe tempu indelungatu.

Desvoltarea sistemei nostra de cali ferate si usiorarea necessaria a sarcinelor inpreunate cu sistem'a garantiei de statu, va ocupá pe deplinu tóta atentiunea D-vóstra. Edificarea calii ferate de preste Arlberg, care devine totu mai importanta, depinde dela unele negotiatuni, de cari gubernulu Meu a ingrigitu a se terminá cătu mai curendu, pentru că se Ve aduca indata proiectele definitive.

O lege pe care aveti Dv. se o votati cu privire la comassatiune, are de scopu a pune pe diete in stare de a inaintá arondarea atât de dorita a proprietatilor, in interesulu agriculturei.

Revisiunea legilor industriali cu respectarea experientiei facute dela emanarea incóce a regulamentului de profesioni, are de scopu prosperarea intereselor industriali, mai vertosu prin consolidarea industriei mici si prin regularea ceruta de tempulu modernu, a relatiunilor dintre principali si ajutorii loru.

Unu proiectu de lege pentru usiorarea si, respective stergerea inpositelor asupra casselor de anticipatiuni, are de scopu a ajutá desvoltarea acestor institute pentru professionisti si economi.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeile in lupta pentru libertatea natională.

(schitie istorice).

Dela 11/23 Octobre 1848 pana in Juliu 1849, adeca 9 luni de dile, versarile de sange, bataliile si scaramusiele dintre romani si insurgentii revolutionari s'a continuatu pre totu teritoriul dintre Clusiu, Aiudu, Alb'a-Jul'a, Deva, spre apusu pana la Bistr'a, Rosii'a, Abrudu, Halmagiu, Bradu, Bai'a-de Crisius, Crisioru pana spre Aradu, adeca in districtele apusene ale Transilvaniei. Imperatulu Ferdinand I apucase a da inca din Apriile 1848 in potestatea insurgentilor, sau adeca partidei lui Ludovicu Kossuth, mai tóte cetatile fortificate, armele de focu, munitiunea cătu se afă pe teritoriul Ungariei; preste acésta aristocrati'a avea magazine particularie pline de arme. Din contra, dela romani s'a culesu tóte armele de focu pre căte au potut pune man'a auctoritatile revolutiunii pana in Septembre 1848, adeca pana la dissolutiunea fortata a dietei unguresci dupa masacrarea selbatica a generalului plenipotentu imperatescu comite Lamberg. Intre acestea impregiurari, ori-care istoriografu nepartitoriu va insema in tablele sale istorice cu admirare, că romanii concentrati in muntii apuseni ne avendu alte arme, decât pe celea pe care le potea luá cu forța a prin versare de sange de la insurgentii, au fostu totusi in stare de a se apară noue luni de dile si in acelui timpu a sfarmá si nimici mai multe bataliône de insurgenți, luandu-le tunuri, munitiune, proviantu s. a. Romaniloru inse nu le este rusine a marturisi, că in acelea batalii, in acele momente in care le era pusa in jocu existentia si totu viitorulu national, au avutu ajutoriu esential de la femeile romane. Acestu lucru se poate adeveri si probá cu multime de martori si documente; aci inse vomu cita numai pe unulu din cele mai authentice. Raportulu oficialu alu repausatului prefectu

de legiune Avramu Jancu scrisu nemtiesce in Nov. 1849 si inaintatul la comand'a suprema militaria austriaca, coprinde căteva casuri din cele mai memorabili.

Prim'a batalia cu ajutoriulu femeilor in 12 Martiu st. n. 1849.

Ern'a din 1848/9 a fostu un'a din cele mai crâncene. Tocma pentru aceea inse, insurgentii decisera a prefeca in cenusia cătu s'ar potea mai multe comune locuite de romani, pentru că prin acea mesura selbateca se'si aduca la supunere. In 3 Ianuariu st. n. 1849 unu batalionu de insurgenti dela Giula din Ungaria, comandatul de unulu Geley, venindu de cătra Clusiu, dete focu satului numitu Riulu-Calatei, pe care'lui apară numai optu-dieci de romani, dara si acesti pugini la numeru simtiá lipsa mare de munitiune. Cu tóte acestea insurgentii n'a cutediatu se strabata mai inlaintru printre comunele romanesci.

In 26/14 Februarie venira alti 600 de militiani (honvedi) din comun'a Gelau (Gyalu, odinioara residenti'a lui Gelu) asupra comunei romanesci Marisielu cu scopu de esterminare.* Barbatii si junii din acea comuna alegéndu'si pozitioane forte buna pe délul numitu Verulu-Betranei, tinura 6 óre intregi pe unguri in locu, le facura 13 morti si mai multi raniti, pe cari'i incarcara pe 4 cara, si in fine i' luara pe fuga pana la Gelau. Bravii Marisioreni avura 6 morti, le arsera patru case si trei siuri, li se luara si 30 de vite cornute.

Spre a'si resbuna pentru acea perdere rusinosa, in 12 Martiu veni totu din partile Clusiu'l o trupa de 1.600 militiani bine armati, cu scopu de a nimici comun'a Marisielu si a strabate mai inlaintru. Locuitorii traseera cordonu cu pichele impregiurul comunei. Indata ce luara scire dela custodi despre apropierea insurgenților, barbatii si junii cătu era capabili de a porta arme ocupara cele mai importante trei pozitii din pregiurulu comunei. Vrasmasii inse erau multu mai numerosi de

cătu barbatii din comuna; asia ei simtira marea necesitate de a face usu si de o stratagema, spre a seduce pe insurgenți se credea că au a face cu o potere multu mai mare, decât era ea in realitate. Trebuea adeca se se mai ocupe unu punctu de unde se pôta observa pe vrasmisi, se'i si faca a'si inparti poterile. Dara de unde ómeni la alu patrulea punctu? Atunci venira femeile din Marisielu si propusera barbatilor, că se le lase pe ele se ocupe culmea muntelui Grohotu, spre a face de acolo demonstratiune cu efectu. Asia s'a si intemplatu. In căteva óre femeile inbracate cu sumane (zeche) că barbatii, cu palarii in capu, organizate in fuga pre cătu s'a potutu, puse sub comand'a matronei Palagi'a Rosii'a, mam'a tribunului Rosiu, incalcandu caii plecaru in ordine buna la muntele Grohotu. Intr'aceea barbatii ocupara punctele cele mai importante. Trup'a femeiesca ajunsa pe culmea muntelui, se inparti si ea in cetisiore, inse asia, că vrasmisi deocamdata se nu le vedia; numai comandant'a loru Palagia Rosii'a isi alese unu locu mai inaltu spre a observa evolutiunile loru. In momentele candu insurgenți ajunsera la unu locu anumit, Palagi'a Rosii'a sufă in cornu (buciumu); atunci femeile apparur calari din tote partile si prefacându-se că pleca inainte, incopura se strige cătu le luá gur'a, prin care trasera tóta atentiunea asupra loru asia, că insurgenți acuma se credea amenintati mai multu numai din partea in care vedea ei pe femeile-barbatii, prin urmare se si indreptara asupra loru. Acesta deci fu semnalulu pentru barbatii din Marisielu, că se atace pe vrasmisi de odata, din tóte partile si se'i aduca in strîmtore de peritu. Asia s'a si intemplatu. Lupt'a fu scurta; vrasmisiulu venindu in confusione teribile, nu mai cautá se se bata, ci numai se scape cu fug'a. Insurgenți lasara pe locu 30 de morti, intre cari unu capitanu si unu sergent, era pe ranitii cătu nu au fostu in stare se mérgea pe picioarelor loru, ii incarcara pe 6 cara; afara de acestia că la 100 de insurgenți luati pe fuga si voindu a trece Somesiu'l-rece peste ghatia, acésta spargéndu-se sub greutatea loru, se innecara acolo. Marisiorenii scapara că prin minune, numai cu yreo trei raniti. (Va urmá).

*) Marisiellu cõmuna curatul romanesc in cerculu (plas'a) Gelaului, avea pe la 1863 case 221 cu 1786 de susfete; asia dara una din comunele rurale de frunte.

Ori-ce inserate,
se platesc pe serie séu linia, cu
littere merurie garmondu, la prima
publicare côte 7 cr., la adou'a si a
treia côte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se pota face in
modul celu mai usior prin assem-
natuniile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

Luarea de mesuri in contra procederei nene este in afaceri de creditu si scutirea de obligatiunea legalisarii la documente de intabulatiune pentru obiecte de valore neinsemnata, sunt obiectulu dorintielor manifestate forte desu in publicu. Proiectele relative la acestea, pe care Vi le va propune gubernulu Meu, Dv. le veti luá in consideratiune.

Reform'a asteptata de mai multi ani a procedurei civile si a dreptului criminal material, se va reincepe prin proiecte de lege, ce se voru propune din nou, si Eu asteptu dela Dv., că in fine se terminati acésta labore legislativa grea, inse de cea mai mare urgentia.

Ameliorarea starei clerului de miru, a carui sucrentia nu mai e de ajunsu spre a copri cerintiele, este obiectulu seriosei ingrigiri a gubernului meu. Despre acésta Vi se va asterne cátu mai curendu unu proiectu de lege.

Durat'a mai indelunga a sessiuniei parlamentare din urma si nouele alegeri pentru camer'a deputatilor, n'au permisu convocarea dietelor inainte de inceperea acestei sessioni a senatului imperiale. Este inse de dorit, că se tinemu la regulat'a succedere a senatului imperiale, a delegatiunilor si a dietelor, cari se assigure la tóte aceste corpori representative inplinirea vocatiunei loru, ceea ce se pote ajunge numai prin cumpetu bunu si folosire intelépta a tempului.

Eu constatu cu multiumire neturburata continuaare a bunelor relatii cu tóte poterile.

Tractatulu de Berlin este esecutatu in decisiunile sale essentiali.

Ocuparea Sangeacului de Novibazar s'a facutu pe temeiulu acestui tractat, in cointelegerem amicabila cu Pórt'a.

De aci incolo va fi grij'a gubernului Meu a fi cu tóta atentiunea, că relatiunile nostre national-economice cu Orientulu se pote inainta si prospera necurmatu.

Onor. domni din ambele case ale senatului imperialu !

Multele documente de iubire fidela si de aderinti'a popóraloru Mele, pentru Mine si cas'a Mea, precum si vocile cari resuna totu mai tare din partea locitorilor pentru sustinerea concordiei, intru care popórale Mele au vietuitu de seculi in pace, langa olalta, Mi-au facutu bine ànimei Mele. Aceste manifestari imi sunt Mie o garantia, că si D-vóstra insufletiti de acelu-asiu spiritu alu concordiei si alu moderatiunei, prin activitatea constitutionala, Ve veti intielege intru a desvoltá in liniste, dar necurmatu, prosperitatea publica.

Austri'a, fidela missiunei sale istorice, va fi unu asilu pentru drepturile provinciilor si ale popóraloru sale intru legatur'a loru nedespartita si unita, unu locu stabile alu dreptului si alu adeveratei libertati. Si asia, Dv. onor. ddni incepeti-ve consultatiunile Dv. cu ajutoriulu lui D-dieu."

Acestu discursu de tronu fu insocitu la multe passage ale lui de vivate resunatòrie, nu numai in limb'a germana, ci si in dialectele slave, in limbile ceca, polóna, slovénă. Slavii adeca cunoscuta indata importanti'a cuventelor imperatesci, petrunsera bine sensulu loru, si anume cei 54 deputati de nationalitate ceca cu Rieger si cu comitele Clam-Martinitz in frunte, au sciutu cu unu anu inainte că au se reentre in senatulu imperiale, au cunoscutu inse si conditiunile rezervate pentru ei, pe langa care le convenia forte bine, că se recunoscua auctoritatea parlamentului centrale, dupa ce truf'a partidei pangermaniste fu umilita, a acelei partide farisaice, care sub masc'a de constitutionalismu tirani se atati ani pe celelalte nationalitatati.

La esire Mai. Sa fu érasi petrecutu de cele mai sgomotóse vivate.

Vomu mai reveni la acestu memorabile cursu de tronu.

Date statistice despre jidovi.

Cestiunea israelitiloru, care a devenit arditoare si fatala pentru natiunea romana, incepe a se generalisá si pentru alte popóra. Nimicu inse nu este mai interesant si mai batetoriu la ochi, de cátu persecutiunea pornita din nou asupra evreilor in Germania. Siepte brosuri, scrise cu pene muiate in veninu, esira de doi ani incóce in limb'a germana asupra evreilor. Cateva diarie din cele mari luara asupra-si a demonstra ceea-ce bietii romani disera pàna acum protestandu de mii de ori, că cestiunea evreésca, in epoch'a nostra, nici de cum nu mai este cestiune religiosa, că mai de multu, ci e cestiune nationalu-economica, politica si chiar' de morala publica.

Dar nu numai in Germania, ci si in monarchi'a austro-unguresca, acésta cestiune a inceputu se insufle ingrigiri barbatiloru de statu, mai vertosu relative la unele parti ale monarchiei. Spre a invederá statulu cestiuniei, se publicara mai de curendu cele mai interesante date statistice oficiali despre evrei, si fiindu-cà acele sunt si pentru noi forte instructive, reproducem pe cele mai de frunte la loculu acesta.

In monarhi'a austro-unguresca intréga sunt evrei 1,533.175
din acestia in Cislaitani'a (Austri'a) . . . 923.035
in Translaitani'a 610.140

Este inse forte bine a desface aceste cifre dupa provincii, pentru-cà numai in casulu acesta se va vedé la lumin'a dilei, pentru-ce, in unele nu se vorbesce mai de locu despre evrei, er in altele nu mai incéta plansorile contra loru.

In Austri'a inferiora intre 1,700.000 locitoru sunt evrei 63.500

Austri'a super. cu 712.000, numai 1.400

Salzburg din 150.000, numai . . . 250

Stiri'a din 1,065.000 numai . . . 1.050

Carinthia din 34.000 180

Carniolia din 460.000 241

Istri'a cu Triestulu din 530.000 . . . 6.830

Tirolu cu Voralberg din 860.000 . . . 1.560

Dalmati'a din 410.000 540

Boemi'a " 5,000.000 106.000

Moravi'a " 1,900.000 51.000

Silesia " 450.000 6.700

Galiti'a " 4,650.000 628.875

Bucovina " 460.000 54.500

Trecemu la tierile corónei unguresci:

In Ungari'a propria din 10,000.000 locitoru sunt evrei 572.500

In Transilvani'a din 2,200.000 . . . 26.550

" Croati'a cu Slavoni'a din 900.000 . . . 7.940

" Graniti'a milit. din 1,100.000 3.150

Dupa aceste cifre bioururile statistice adaugu, că numerulu evreiloru dela 1869 incóce, adeca in 10 ani, s'a inmultit in monarhi'a intréga cu 164.218 suflete, firesce nu numai prin nasceri, dura si prin necurmante migratiuni, mai alesu din provinciele limitrofe ale Russiei. Se mai observa că numerulu de 1.533.175 evrei face cam a patr'a parte din tóta jidovimea resipita prin Europa, Asia si Afric'a.

De aci incolo din tabell'a de cifre presentata mai in susu se vede, care provincii sunt mai incarcate de evrei, si anume că Galiti'a este, cum amu dice, in possessiunea evreiloru, er' in Bucovina se vinu circa 9 jidovi la 100 de locitoru, ceea-ce este o cifra nimicitore, mai vertosu pentru poporatiunea rurala, simpla, innocenta, dar' si ignoranta, neodata cu asia numitele apucaturi evreesci.

Complimentul reului inse jace inca si in alta impregiurare mai funesta si de cátu aceste cifre. Chiar' diariele nemtiesci din B.-Pest'a redactate de israeliti invetiatu, recunoscu cu sinceritate surpriudietore, că imens'a majoritate a jidovilor din Galiti'a si Bucovina, prin urmare si din Ungari'a superiora si din Transilvani'a, se afla intr'o stare spaimantatore de fanatismu religiosu, in nesciuntia, necuratia si desolatiune totala, er' fanatismulu loru stupidu e caracterisatu mai bine de cátu prin oricare alta impregiurare cu acei rabinu insielatori, cari isi castiga la ei renume de profeti, facetori de minuni, la cari multimea jidoviloru alérga in totu timpulu si le platescu bani grei, pentru că se le spuna venitoriulu, se ii invetie, cum se castige mai multu, cum se'si marite fetele si se le dea medicina pentru tóte bólele de care este infectata jidovimea. Anume in Bucovina este rabinulu celu betranu, care invetiasse art'a dela tatalu seu, fugit incoce din Russi'a. La acelu rabinu facu peregrinagiu evreii din tóta Galiti'a si Ungari'a, inca si din Russi'a. Scandalulu este asia de mare, in cátu chiar' evreii literati se rusinédia de acei siarlatani si ii descriu in foile publice infierandu insielaturele loru.*)

Va intreba cineva, de unde vine, că in provinciile Cislaitaniei, cu exceptiune numai de capitala imperiului si de ale catoruva capitale provinciale si districtuale (in Boemi'a) nu sunt nici decum evrei. Din prea simpl'a causa, că in acele provincii pàna la a. 1848 nu erá nici macaru tolerati, ci precum d. e. aici in Sibiu, unui evreu nu'i erá permis nici macaru se māie, se dórma o singura nótpe, decat pote numai in arestul, ci trebuea se ésa din ceteate pe la apusulu sôrelui, intocma aceeasi rigóre dominá facia cu jidovii in Cislaitani'a, mai virtosu

pe sate. Pe langa legi mai cadea asupra loru si urgi'a poporului, pe care mai virtosu clerulu o nutria si chiaru exagerá cu mare zelu, de unde apoi se esplica si cumplit'a ura jidovésca asupra religiunie catholice si a clerului catholicu. Dela emancipare incóce jidovii totu nu potu strabate pîntre locitorii acelor tieri, din cauza că aceia nici nu cumpara dela ei, nici le vendu ceva. In Galiti'a si Bucovina s'a intemplatu tóte din contra, intocma că si in Moldova: evrei au aflatu preste totu „satulu fără cani“, popor simplu, prostu, multi popi ignorant si lenesi sau si egoisti, că si o parte mare din proprietari, cari au ajunsu că se nu mai pote esiste fără evrei. Nici unu lucru de ceva insemnata nu se intembla in cas'a si in economia boieriului fara ajutoriu jidovescu. Au ajunsu asia departe, in cátu pàna si prescurile (la r. catholici hostia) si vinulu de paus, necessariu la oficiarea santei liturgii, se le aiba dela jidovi. Dara se fînu intru tóte drepti; la acésta insulta si prostitutiune a religiunii evrei nu pîrta nici cea mai mica vina, ci numai respectivele popóra christiane si mai multu că toti insusi clerulu resaritén, cu familiile loru, că-ci familiii au preotii de miru, si are dreptu se'i intrebe tóta lumea, daca pretesele eritate, daca mamele, sôcrele, matusiele preteselor tenere, daca tóte femeile betrane dela ruteni si romeni, au uitatu se fremente aluatu de pane dospita, aluatu de prescuri, de parastase, de prinose, de covrigi si de colaci; ajunsu ele că tóte acestea se si-le cumpere facute de jidovóice? In acestu casu ele potu fi sigure, că daca nu si ficele loru, nesmintit inse nepótele loru au se ajunga sierbitórie la femeile jidoviloru. Din contra, se scie din sute de casuri despre conflicte din dilele nóstre, unde preotii rom. cath. au excomunicat (anathemisatu) pe acelea femei serace rom. cath., care au cutediatu se intre in serviciu la vreo familia jidovésca. Ce e dreptu, acestu zelu alu preotilor rom. cath. e prea exagerat, prea inspirat de ura si urgia, de si in unele casuri se pote escusá din punctu de vedere alu moralitatiei si alu curatiei; dera de aci pàna la cumpararea de prescuri facute de jidovóice este in lumea morale distantia cátu dela unu polu la celalaltu.

In secolulu nostru nu mai pote fi vorb'a de mesuri brutalii, spre a scôte pre jidovi dintr'o tiéra ori-care, lupt'a inse pentru esisentia contra celor inuibati de doctrinele urei de omenimea intréga cátu nu se tîne la religiunea si rass'a loru, va durá totudeauna, pe tóte terenele si in tóte sferele activitatiei omenesci, éra poporulu care nu va luptá, va cadea de siguru in sierbitórea jidovésca, asemenea celei in care cadiusera jidovii in Egipet si in Babilonia.

6 Octobre unguresc inainte cu 30 de ani.

In unulu din Nrii precedenti mai atinseram pe scurtu despre acea di funesta, pe care magiaru o serbédia in fiacare anu pe la cetati si orasie in memori'a celor 14 barbati revolutionari condamnati la mórt prin tribunalele militare austriace si executati din mandatul comandantru generalu c. r. Br. Haynau. Toti acei 14 insi sunt glorificati că martiri si li se ridicara monumente in man'a austriaciloru. Este inse forte interessantu a cunoscere pe acei „martiri“, atât dupa originea cátu si dupa starea loru sociale.

Comitele Ludovicu Battyányi, de origine croat, de ani 40, fostu ministru-presidinte si membru alu dietei, in care se decretase in 14 Aprile 1849 detronarea monarchului si proscriptiunea intregei dinastii, fu inpuscatu in Pesta la 6 Octobre ser'a la 6 óre.

Ernest Kiss de Ellemér et Itebe, de origine armén, omu forte bogatu, fostu colonelu de husari in armat'a imperiale.

Comitele Carolu Vécsey, de 42 de ani, magiaru, fostu maioru in armat'a imp.

Ludovicu Aulich, de ani 57, germanu din Pressburg, fostu locot.-colonelu la regimentu imp. Alexandru Nr. 2.

Ignatiu de Török din Gödöllö, de ani 45, magiaru, fostu loc.-colonelu la corpulu imper. de geniu.

Georgie Lahner, dela Neusohl, germanu, de ani 53, fostu maioru in regim. c. Gyulay.

Josef Schweidl, de Zombor in comit. Baciu, de ani 53, germanu, fostu maioru de infant. imp.

Ernest Pölt de Pöltenberg, germanu, nascutu din Vien'a, de ani 35, fostu capitano la unu regim. de husari.

Josif Nagy-Sándor, de ani 45, magiaru din Oradea-mare, capitano de cavaleria in pens.

Carolu Knesich, din Velica Gaiovacz in comit.

*) De ex. feuletonistulu Emil Franzos, nascutu si crescutu in Bucovina. Neues Pester Jurnal ect.

Varasdin, de ani 41, croat, capitanu in regim. de infant. nr. 34.

Carolu comite Leiningen de Westerburg, germanu, nasc. in Jilbenstadt marele ducatu Hessen-Darmstadt, de ani 30, capitanu in reg. de infant. nr. 31.

Aristides de Dessewffy, de Csakacz, de ani 47, slavacu, capitanu in pens.;

Ioanu Damjanich, de Stava din regim. banișteiu Nr 2, de ani 45, serbu de origine si de lege, capitanu in regim. de infant. Nr 61.;

Wilhelm-Lázár, dela Becichereculu mare din Banatu, de ani 34.

Totii acesti 13 si anume Kiss inaintatii in armata insurgenților la rangu de generalu comandante, alti 5 insi că generali si ceilalți că coloneli si v.-coloneli, acuzați pe temeiul articolilor 5 si 61 din legea martiale, cum si conformu manifestelor si proclamatiunilor imperiali din 3 si 4 Octobre, si 12 Nov. 1848 si 1 Iuliu 1849, convinsi prin tribunalulu militariu de crimă inaltei tradari (Hochverath), 10 insi au fostu condamnati la furci si trei insi Kiss, Dessewffy et Schweidl la mōrte prin glontiu. Executiunea s'a consumat la Aradu.

Este de insemmnatu, că din toti acei comandanți revolucionari 5 insi au fostu germani, 3 slavi, 1 arménii si numai 4 magiari.

Romania.

De miercuri din 8/20 Octobre se incepura in camera deputatilor desbaterile asupra proiectului ministeriale, cu multa passiune, dara pāna in 13 Oct. fără nici-unu rezultat. Din tōte dn. Carpu resumă essentia desbaterilor de 4 dile, apoi dise intre altele :

Ce este unu evreu?

Evreul e representantulu unei rase, care s'a datu la comerciu si a fostu privită că unu omu cu o religiune spusca, că unul cu care nu e possibilu contractul socialu. Din acēsta causa, activitatea Evreiloru s'a concentrat in comerciu, si fiind că omulu cauta o consolatiune in contra dispretilui, si-a gasit-o in religiune. Si sunt tari, cum sunt toti cei ce cred.

Ce s'a facut la noi? Candu ne amu renascatu că națiune, luandu forme de esterior ale civilisatiunei occidentale, am credut că vomu avea si resultate. Am credut că libertatea creadia civilisatiunea; ne amu inselat, că-ci civilisatiunea creadia libertate. Atunci amu parasită tota activitatea nationala si ne amu aruncat in politica; de aceea, pentru fiacare lucru e unu titularu si alti 7—8 candidati. Astfel amu lasatul locul golu si jidanolu a venit si l'a ocupat. Eca unde suntemu si, déca e unu lucru bunu in tractatulu dela Berlinu, e că ne silesce se ne deschidem ochii.

Candu a venit legea rurala, basandu-ne pe unu principiu de egalitate am decretat că cārcimele nu mai sunt unu monopolu. Care au fostu rezultatul? A fostu că in locu de cārciumi s'a ivit in fia-care comună siepte si in locu de o familie evreișca au venit siepte.

Acēsta că exemplu. Lucrul este deci seriosu adi. Evreii sunt stapani pe productiunea nostra economică, ori care ar fi mesurele represive ce veti luă astazi, nu prin ele veti ajunge la unu bunu rezultat. Asiu intrebă pe d. Codrescu, déca proiectul d-sale este mai largu și mai restrinsu de cătu legile actuale. De sigur este mai largu. Apoi, déca cu legi mai restrins rezultatul este deplorabil si tabloulu facutu de d-sa ingrozitoriu, ce va fi candu o lege mai larga se va face? Asiu intielege se nu se dea nimica, precum au spusu d-nii Conta si Blaremburg. Asiu merge mai departe inca si asiu mari restrictiunile directe in contra Evreiloru déca asiu crede in eficacitatea loru. Eu credu ince că aiurea stă leaculu. Inainte de tōte sunt doue lucruri pe care trebue se le avemu in vedere. Intaiu, emanciparea economica a satelor, si alu douilea, crearea fortata a concurentiei prin terguri. Pentru primul punctu voiu avea onoreea a propune in sessiunea viitoră o lege ce va declară inalienabilitatea proprietatii mici, o alta lege că carciunele se fia monopolizate si proportionalu pe poporatiune. Voiu avea onoreea a veni cu alta lege despre usura, mai aspra decătă aceea de astazi, si cu o lege care va garantă imprumuturile tieranilor.

In fine, trebue o lege, care va dā munclor agrocole o alta garantia de cătu aceea ce ne ofera legea actuala, care dā locu la o adeverata inplinare.

Pentru bratia, va trebui se inflaturam pe România dela functionarismu, si atunci va veni o vreme unde democratia, in locu se fia democratia bugetara, va fi adeverata democratie a munclor, care nu cere dela libertate altuceva, decătă garantia rezultatelor obtinute prin studenția fiacarua. (Aplause).

Voiu cere déru inamovibilitatea magistraturei si voiu cere crearea unei curți pentru contentiosulu administrativ, care se dea o pepiniera pe prefecti, ce va sustrage administratiile de suptu arbitralu Camerei.

Mi s'a intemplatu, că ministru, că din patru deputati, toti patru se cera departarea unui prefectu de altintrele bunu.

Două ince din acei deputati imi cereau pe X, amenintandu-me cu votul de blamu; cei-lalți două imi cereau pe Y, amenintandu-me asemenea cu votu de blamu, déca nu'i voiu satisfac. Ce facu districtele in asemenea stare de lucruri? O scitu că si mine.

Pentru asta-di me oprescu aici; nu potu se ve espunu intregu sistemulu, intrég'a teoria; amu vrutu

numai se ve aretu cam in ce sensu a trebuitu noi se lucramu.

Fatia ince cu Evreii trebuie pe de alta parte se punem unu capetu situatiunei de asta-di. Starea de resbelu in care ne aflam facia cu densii, nu o potem continua fara pericolu pentru tiéra.

Astazi vedem că se intempla la noi lucrul celu mai strainu, adeca că capitalulu este in lupta cu producatorulu si nu lupta in teoria că in cartile lui Proudhon, déru lupta reala, si acēsta pentru că refuzam acelora ce posedu capitalulu facultatea de a-lu pune la serviciul unei fabricice ce o potu numi a loru.

Ei bine, a venit timpulu se curmam acēsta stare de lucruri: a venit timpulu se aretam Evreiloru, că nu mai voim se fimu cu densii intr'o stare de lupta. Vremu se le dicem că astazi sunt si ei cetatiensi.

Inse, d-loru nici-o transitie nu se pote face in modu subit. Nu noi amu cerutu acēsta stare de lucruri, nu noi suntemu cu deseverisire respundatori; de aceea nu se pote cere că noi se schimbam totu intr'o di.

Pentru mine modulu de transitiune este antaiu acela de a ne garanta pamentul nostru, ier' pe de alta parte se probam Evreiloru că voim se facem unu inceputu seriosu de emancipare, primindu'i de pe acum, in numeru micu, déru satisfacatoru pentru densii in ceteata nostra. De acea amu facutu si o propunere, gandindu că ea corespunde cu acestu inceputu seriosu. Déru propunerea nu mi s'a primitu si astazi avem a face cu proiectul de lege alu gubernului, n'am nimicu de disu.

Candu voi la paragrafe, voi avea onore a presenta acele modificari si acele amendamente ce credu eu că sunt de natura a ameliora legea, in sensulu ideilor ce v'amu espusu.

Acēsta este cestiunea Evreiloru. Se vedem acum cum se prezinta ea si cum a luat calea pe care o gasim u astazi. Cu vr'o 14 séu 15 ani inapoi România gandia cam ca minē. Ati vediutu că s'a facutu unu inceputu seriosu se se dea drepturi pe categorii.

D. Kogalniceanu era atunci in perfectu acordu cu d. Vernescu; de atunci lucrurile s'a cam schimbătu. A venit constitutia nostra; a vrutu in modu necugetat dupa mine, se nu se observe periodulu de transitiune si a vrutu se dea drepturi in intregimea loru.

Prussia.

Berlin, 8 Octobre. (Alegeri dietali de mare importanță.) In propriul regatul alu Prusiei se facura, că si in Austria, alegeri nove la dietă tierei. Dio'a de alegeri a fostu pusa pe 7 Octobre. Membrii dietei prussiane sunt 433. Din acestia eră pāna acum 230 Asia numiti liberali, prin urmare acestia avea majoritatea si potea se decide ori-ce le placea, se faca si sterga legi totu numai cum le convenia loru. Ceilalți membrii erau desbinati in 40 de conservativi, mai multu aristocrati, asia numiti iuncari ingafati, apoi 90 de catholici, batjocoriti de ultramontani, restul liberal-conservativi, sau cum dicu in România, nici cāne nici ogaru, si socialisti. Dara liberalii din Prussia patira asta-data mai reu si decătu liberalii din Austria, adeca tocma precum au meritatu, unii că si altii, că-ci în adeveru, sub falsulu loru standardu de liberalism prea amblă cu nasulu pe susu, era pe alegatori, pe locuitori ii portă de nasu cu anii intregi, promitendu-le marea si sarea, de si ei in realitate inpinsera tiér'a spre lipsa si saracia, că se ajunga mai alesu de batjocur'a francesiloru, carii de si platira nemtilor cinci miliarde, traiesc totusi in prisosu, pre candu multime de nemti iau lumea in capu, că-ci numai la Americă emigra din ei pe fia-care anu căte 50—60 de mii, era acuma implu si Orientulu cu emigrantii loru. In anii din urma liberalii prussaci, că si cei austriaci, se pusesera pe negatiune; că-ci ori-ce voia gubernulu, nu voia ei si cu atâtua mai puçinu aceea ce propunea vreuna din celelalte partide. Urmarea fu, că fora multa cooperare din partea gubernului, in 7 Oct. a. c. chiaru alegatorii trantira fōrte reu pe liberalii din Prussia, intru atâtua, că cu tōte estraordinarie incordari ale acestei partide, ea perdă aprōpe 100 de colegie electorali; era conservativii din 40 se facura 130 membrii si ultramontani 94, era restul este impartit intre celelalte partide. Ce e dreptu, nici-una din partide nu are majoritate absoluta; dara tocma in casuri de acestea ori-carui gubernu cu minte agera ii remane campu deschis u că se faca se deregă ori-ce'i place lui, se combine si se castige voturi dela partide dupa in-pregiurari, iritandu pe un'a contra celeilalte.

Precum in Austria, asia si in Prussia, diariile căte pretindu a fi liberali si se ingafă cu liberalismul loru, lamentădă infricosatul pentru acelea perderi ale loru, că si cum Europa intréga ar fi in pericol de a recadă in barbaria vechia. Amu dorit că romanii căti citescu diarii germane, se nu lase a fi sedusi de acei liberali farisei, recrutati din plutocratia, din usurari, din miile de advocati egoisti, precum sunt fōrte multi in Germania si Austria, si din profesori pangermanisti, cari voru tōte libertatile pentru germani si nimicu pentru

alte popoare, carii facu propaganda de pre catedra pentru germanisarea lumii intregi si inainte de tōte a tierilor orientali. Candu amu avea se alegem din doue rele, apoi mai bine absolutismu pe față, francu, nemascatu, fia chiaru brutalu, că-ci incă scii cu cine ai a face si te dai din drumu, decătu acelu pseudoliberalismu ce semena cu femeile cochette ce se smerescu in publicu, éra in dosu sunt cele mai corupte.

Sciri diverse.

— Sibiu, 14 Oct. Septeman'a trecuta se trecu mai totu cu ploii reci, éra muntii vecini inbracara vestimentu alb. De eri incōce timpulu se indrepta si se insenina.

— (La siedintiele actuali) ale consistoriului metropolitan au venit si din celelalte doue diecese mai multi membrii din clerusi si din statul civil, cu Preas. Sa domnulu episcopu alu Aradului in frunte. Episcopulu dela Caransebesiu inpedecat prin starea sanatatiiei, lipsescu dela acēsta sesiune.

— (Press'a politica romană) este reprezentata dupa cum arata „Reforma“ din Bucuresci, prin acestea foi periodice: Monitorul oficialu, Romanul, Press'a, Timpulu, Telegrafulu, România libera, Resboiul, Binele publicu, Renascerea. — Stéaua României (Jassi). Curierulu lui Balasanu (Jasi), Vocea Covurluiului (in Galati). Mișcarea (in Romanu), Desteptarea (in Husi). Descentralisarea si Calugarenii (in Giurgiu), Echoului de susu, Dambovita, Corespondentia provinciala, Romanul (celu din orasul Romanu), Mesagerul (in Braila), Democratul (in Ploiești), Gazeta de Bacau, Independentia (in Buzău), Ilfovul, Cultura (in Pitești), Vocea Craiovei. Curierulu financialu (Bucuresci), 28. Noi credem că acēsta cifra nu este exactă, ci mai lipsescu din diariile politice.

Diariele politice in Transilvania sunt Gazeta Transilvaniei, Telegrafulu romanu si Observatorul.

In România sunt si 5 foi satirice, totu de colore politica.

Diarie politice, care esu in alte limbi in România sunt 2 grecesci Iris si Silog. 1 francesa, Independance Roumaine. 1 Germana, Die Epoche.

Foi periodice, nepolitice, literarie si de diverse specialitati, incepându dela Analele Academiei pāna la Femeia romana, sunt cu cele de dincōce preste 40.

Asia, press'a nationala romana este reprezentata in acēsta epoca cu 70—80 de foi periodice. Fōrte multe in comparatiune cu cele 7—8 de inainte cu 25 de ani, dara prea puçine deca vomu consideră, că lectorii aru trebui se fia celu puçinu de diece ori mai mulți decătu sunt ei in realitate, că ince pāna acuma se simte si lips'a unei adeverate scōle de publicisti devotati inadinsu numai acestei vocatiuni, adeca pressei periodice, care la poporale civilisate este recunoscuta de a siepta potere mare. Intr'aceea progresul este invederatu.

— Huniadóra, 11/10, 1879. (Cutremuru de pamentu.) Vineri 10 l. c. pe la 5 ore 20 minute p. m. s'a simtitu in Huniadóra si giuru unu poternicu cutremuru de pamentu ce dură aprōpe 5 secunde. Oscilatiunile observate au fostu doue mai violente si doue mai slabă in directiune dela vestu spre estu. In nōptea urmatore pe la 3 ore si 15 minute cutremurul se repeti in aceiasi directiune că si in diu'a precedenta. Misticile au fostu asia de poternice, in cătu s'a audiu sunandu sticle, clatinanduse mobile, cadrele de pre pareti si altele. In demântea urmatore a urmatu o plōia fecunda.

J. G. B. Despre cutremurul din 10 Oct. avemu aceeasi scire dela Deva, Orastie si din totu Banatul.

— Societatea „Jn. M. Clainiana“ a teologilor din Blasiusi si au tenu si siedinti'a constitutória pre anul 1879/80 in 9. l. c.

Cu care ocazie s'a compusu biroulu in modulu urmatoriu:

Presedinte: Ioanu Macaveiu, Notariu corespondintelor: Alexiu Costea, Redactoriu: Laurianu Luc'a, teologi de anu IV-lea. Cassariu: Georgiu Barbatu, teol. an. III-lea, Controlorul: Ioanu Rusanu, Bibliotecariu: Corneliu Pecurariu, teologi de anu II-lea si Notariu alu siedintelor: Nicolau Munteanu teologu anu I-u.

Acēsta Societate isi tiene de cea mai santa data: in primăvara multiamită s'a ferbinte, față cu toti aceli Domni, cari au benevoitu a-i tramite opuri ori diarie gratuite.

Blasius la 12/10 1879.

Joanu Macaveiu Alesiu Costea
presedinti not. coresp.

— (Necrologu). Vincentiu Papp Máczedonfy si Elen'a Papp Máczedonfy că fii adormitei, mai de parte consortele cestei din urma Aleșandru Comanescu, jude regescu, că genere, cu ână intristata anuntia, cumca dulcea si prea iubită loru mama, respectivă socră Josef'a Peró, veduvă fericitului consi-

liariu regescu de contabilitate Franciscu Papp Măczedonfy, în anul alu 68-lea alu vîietiei, alu 16-lea alu veduviei, în a 8-a a lunei cur. la 1 ó'a postmeridiană după una scurta patimire în urmă unei apoplezii a adormită în Domnul.

Remasitile-i pamentesci s-au asiediat spre repaosu eternu în cemeteriul comun în 10 Oct. la 3½ ore postmeridiană dela cortelul său din stradă podului Nr 4 după ceremonie conf. aug.

Fia-i tierină usioră, și memoriă binecuvântată.*)

Clusiu, în 9 Oct. 1879.

ACADEMI'A ROMANA.

Sessiunea estraordinaria.

Processu-verbalu Nr. 34.

Siedintă din 3 Iuliu st. v. 1879.

La ordinea dilei fiindu alegerea de membri corespondenți și onorari, urmatorele persoane propuse se votăsa și sunt admise în condițiunile cerute de statută și anume:

D. Iosif Vulcanu propus de secțiunea literară, se alege că membru corespondent pe langa acea secțiune.

D. Spiru Haretu propus de secțiunea științifică, se alege că membru corespondent pe langa acea secțiune.

D. Teodoru Mommsen se alege în unanimitate membru onorariu al Academiei romane.

Fiindu a se determină programă pentru siedintă de Joi, 5 Iuliu, la care va fi invitat A. S. Domnul, protectoru și presedinte de onore alu Acadamiei romane, se decide că d. presedinte se supuna la aprobarea Mariei Sale Regale urmatorele dispositiuni:

Siedintă se se tîna în localulu ordinariu alu Academiei, la órele 9 a. m., și din cauza exiguitătiei acestui local se nu fia deschisa publicului. Insa că siedintă solemnă, intr'ensa se voru ceti operate ale membrilor, precum si raportulu de inchidere alu sessiunei estraordinare din 1879.

Membrii, cari voru face lectura sunt: D. Baritiu, despre vechile carti tiparite romanesce, D. Odobescu, despre visită facuta de membrii Academiei la Curtea-de-Argesiu.

D. Hasdeu declara, că d-sa va vorbi despre ultimele lucrari asupra romanilor in Dalmatia și Moravi'a, inse d-sa nu pote prezenta elaboratul scrisu mai dinainte la cercetarea secțiunei după cum cere regulamentul.

D-nii Alexandri și Ionescu credu că acesta infracțiune la regulele stabilite nu presenta nici unu incoovenient serios. D-nii Laurianu și Odobescu sustinu din contra, că nu trebuie se avemu unu precedentu in contra dispositiunilor observate pâna acum si confirmate din nou prin noile noastre statute.

D. Hasdeu declara că neprobandu-se cererea sa, se va abtiné de a vorbi.

Se prezinta o propunere subscrisa de D-nii Dr. Fetu și Odobescu, care sună astfelui:

"Secțiunea științifică, deliberandu de urgentia asupra propunerii presentate de d. dr. An. Fetu, in privința premiului instituitu de d-sa, se vina, in casu de a fi aceea acceptata, se aduca in desbaterea Academiei subiectul ce se va pune la concursu pentru anul 1883."

Propunerea se tramite la secțiunea științifică.

O alta propunere subscrisa de d-nii Hasdeu și Odobescu, cu coprinsul urmatoriu:

"Premiul Heliade-Radulescu de 5,000 lei se va acordă in anul 1882** celei mai bune disertațiuni, in care se va studia activitatea literară și pedagogică a lui Ionu Heliade-Radulescu, in raportu cu epoca anterioară (finele secolului al XVIII, cu Ianechita Vacarescu și eruditii din Blasius) și cu cea posterioră pâna la a. 1848.

Celelalte condițiuni ale acestui concursu voru fi cele stabilite pentru premiul Nasturelu Herescu (B) in Februarie la a. 1879, si specificate la cifrele 1, 2, 4, 5 si 6 ale anunțului aceluia concursu, condițiunea de la cifra 3 afandu-se modificata prin art. . . . din regulamentul, se tramite la secțiunea literară.

Siedintă se ridică la 12 óre.

Presedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu generalu Odobescu.

Beuturile spirituoase și influența loru asupra organismului.

(Urmare si fine.)

Acete sunt simtomele betiei — alcoholismus acutus.

Stadiul amintit pote urmă după mai multă sau mai puțină cantitate de alcool, asia după cum cineva este dedat cu beutură spirituoasă. În cetându cu folosirea mai departe a beuturilor, la cei dedati cu acestu fluidu, are locu: ametiala,

* Maiorul pens. Macedonu Popu dela regimentulu II romanescu, cu statuina in Nasaudu, avuse doi fii, ambii in diverse functiuni civili. Franciscu fusese aplicat mai multi ani si la Cancelaria transilvana din Vien'a.

Red.

**) Reu s'a stracuratu in un'a din siedintele precedente anulu 1880, că-ci trei ani s'a datu concurrentilor să terminu.

grătia si scadere de umoru. Tote aceste urmari pe incetă era trecu si venindu circulatiunea sangelui in stare normala, organele era iau functiunea loru regulata.

Cu multu mai seriose sunt urmarile, déca alcoolulu se folosesce in cantitate mai mare si continuu, pentru că in casulu acesta prin continuat'a hyperemie si iritare se ingrăsia membran'a stomachului; balele (Magenschleim) precum si sucul stomachului (Magensaft) sporinduse, devine catarru chronicu — Catarrhus ventriculi chronicus. In astfel de casuri, respectivii cu deosebire deminéti'a vomédia insemnata cantitate de bale, lipsesce apetitul si scade mistuirea mancarilor primite. Urmarile acestui morbu sunt: indisposiție, slabire totala, slabirea stomachului si vomari de sange etc. Prin continua evaporare de alcoholu, in plamuni devine hyperemie, catarrhu chronicu si mai tardi in substantia a celor se formă media degeneratiune de grăsime — degeneratio adiposa. Cu acesta schimbare pathologica, plamunile isi perdu elasticitatea, besucările de aeru se dilatédia si intra in stare anormale — emphisema, candu apoi din cauza poternicei apasari de aeru se impedece golirea totala a arteriei pulmonale, urmă media dilatarea camerei drepte si hipertrofia animei. Acesta aduce cu sine hyperemi'a si stagnarea circulatiunei sangelui atât in organele mistuitore si renunchi, precum si in vinele periferiale. Aceste simtome se arata prin colore cianotica si se finesc cu urmarile morburilor de renunchi.

Degenerati'a adiposa in musculatur'a corpului si in organele centrale ale nervilor, aducu cu sine slabitiune. Congestiunea de sange in creri, pote fi urmata cu lovire de gută; cu atâtă mai usioru se pote intemplă acesta, fiindu că numitulu procesu pathologicu percurge si in vasele de sange ale corpului.

Nevrogolia crerilor, unde se află asiediate celulele nervilor, trecându in degeneratiune adiposa, substantia acestui organu se inmóie si va intra timpire de cugetare, tremuratura de beutura — delirium tremens potatorum, eklampsii, smintire de minte, epilepsie; cari morburii se finesc cu paralisa partiale, timpire totale de simtii si in fine cu incetarea vietiei.

Degeneratiunea adiposa in ficat, produce galbinare si cea din renunchi ruptura de apa — hydrocephalus.

Facându o recugetare asupra celor mai susu amintite, cu consciintia curata se pote conchide, că beuturile spirituoase intrebuintate in cantitate mica si cu regula sunt folositore. Vinurile fiindu că continu mai multe acide, pe langa acea că nu ataca asia in gradu mare organele mistuitore, servescu si pentru intarirea corpului. Cu atâtă mai stricatoare sunt ince beuturile folosite in cantitate mai mare si in continuu. Pentru că după cum am disu, prin transformarea si arderea alcoolului se folosesce oksigenulu si ap'a din organismu. Din elementele albuminoase ale organelor, cari sustinătări'a si virtutea corpului, se formă media grăsime si prin arderea si nimicirea a celor devinu morburile cele mai ruinate pentru sanatatea omului. Intre aceste primo loco se pote luă patimirea si conturbarea functiunei organelor centrale de nervi, cu deosebire a crerilor. Aici se concentră după cum scimu, functiunea ideilor, a simtului si a spiritului. Aceste organe conduc tota misiicare si activitatea corpului. Déca unu organu nobilu, atâtă de insemnat pentru sustinerea vietiei, precum sunt crerii, — va fi espusu schimbările pathologice a alcoholismului, atunci va lipsi pricoperea, judecat'a sanatosă, bun'a cugetare si consciintia curata. Tote aceste triste urmari voru deveni cu atâtă mai de grăba, cu cătu va contine vreo beutura spirituoasă mai multu alcoolu. Intre acestea locul primu ilu ocupa vinarsulu că ceva mai estinsa si indatinata beutura. Éta ce produce acesta spurcata fluiditate, care a adus multime de familii la cele mai mari nenorociri, le-au rapit averile, au remasur sarace si desperate si in fine s'au inbracatu cu cele mai grozave suferinti de deosebite morburile. Am avutu nenorocire a cunoște multime de persoane, chiar si inteligente, cunoscute de ómeni activi si proveidiuti din partea naturei cu cele mai frumose daruri spirituale, cari afandu-si mangaiere si distractie in beutură vinarsului, mai tardi au devenit de totu timpiti, neapti la lucru si castig, si in fine espusi celor mai infioratore morburile.

Cu acesta ocazie nu potu lasa neamintita nici acea impregiurare, că beutură vinarsului in tempulu presentu intru atâtă este de latita cu deosebire la poporulu simplu, incătu acesta intr'adeveru

presupune a fi celu mai bunu si folositoru mijlocu contra tuturor morburilor, fia acelea ori si de ce natura asia, in cătu potemu dice, că astadi cur'a vre-unui morbu la bietulu poporu — se incepe cu vinarsulu si numai după acea se continua cu altele de lipsa. Forte triste urmari amu observatul după folosirea vinarsului la dyphtheritis, in stadiulu desvoltarei morbului. Cu convingere deplina potu marturisi, că folosirea vinarsului si respective a spiritului contra acestui morbu, are influența otravitoare asupra organismului. Totu asemenea ilu aflu a fi si fatia cu alte morburii inpreunate cu friguri. Influente stricatoare a beuturilor fatia cu aceste morburii se esplica din aceea, că tocmai in tempulu frigurilor, candu se consuma mai tare materiele organismului, prin folosirea spirituoșelor acea consumare se sporesce si mai tare, totu spre ruinarea organismului.

Stoica, med. cerc.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 25 Septembre

Galbini imperat. de auru	fl. 5.58 er.
Moneta de 20 franci	9.33 "
Imperial rusescu	9.35 "
Moneta germană de 100 marce	57.60 "
Sovereign englesi	12. — "
Lira turcesca	10.58 "
Monete austri. de argintu 100 fl.	— "

Anunțuri.

Albina Carpaților, făia ilustrată pentru toti, a intrat cu 1-ma Octombrie in al IV-lea an de esistență. Sprințin, pe care i-a oferit până acum publicul român, este o probă, că acesta făia împre un gol in diaristica noastră. Îmbunătățirile facute cu incepul anului ne îndreptătesc a spera, că acest sprinț va merge tot crescând.

Sumariul numărului 1 este următorul:

TECST: Amor și ortografiă, novelă originală. — Doina iubirii, poesie de V. Alecsandri, trad. franceză de M. Cohen. — Ión C. Brătenu, schiță biografică. — Lui I. Al. Lăpădat, poesie de I. C. Panțu. — Unchiul ca nepot, comedia in 3 acte, tradusă după Schiller de Petru-Petrescu. — Higenă: Nutrirea artificială a copiilor mici. — Din viața poporului român: Aşa le-a fost ursita; călădarul Românu, de O. Dlujanschi — Româncă din Carpați, poesiă de Don Asturio — Vieță pentru viață, scene din viața teatrală, după Sacher-Masoch. — Varietăți, Bibliografia, Gicătură de Șach.

ILUSTRATIUNI: Ioan C. Brătenu. — Româncă din Carpați. PE COPERTĂ: Partea umoristică: Petru din mazăre, poveste; Glume și nu prea. — Cronică. — Bucătăriă — Anunțuri.

Cu numărul 2 se va incepe un interesant „Studiu despre teatre“, lucrat de cunoscutul scriitor Frédéric Damé și ilustrat cu frumosé gravuri originale.

Totă acestea recomandă publicului român, „Albina Carpaților“, care în scurt timp, déca numărul abonaților va fi destul de mare, va realiza și alte îmbunătățiri. Redacțiunea și editura vor face sacrificii pentru ca făoa dănișilor să ajungă la finalimea și ieftinătatea diarelor străine de aceeași categorię:

Preful abonamentului { pe un an 6 flor. — cr. resp. 16 lei
" 6 luni 3 " — " 8 "
" 3 " 1 " 50 " 4 "

Abonamentele se fac la editorul W. Kraft in Sibiu.

Singuru numai veritabila

Apa de gura anatherina

a lui

Dr. Popp

(99) 1-2

este remediu celu mai sigur in contra gingielor usioru sanguinante, a dintilor slabiti si a miroslui greu alu gurei.

Dupace am intrebuintat cativa tempu Ap'a anatherina de gura a lui J. G. Popu c. r. dentistu al curii din Vien'a si dupa ce am simtuit bine-facetorea sa influenția asupra morborilor si sangerandele 'mi gingii si a slabilitor mei dinti, cari isi castigara firmitatea loru, vedindu in fine delaturat si miroslu greu alu gurei, me simtuit indemnitu a dă acestei ape de gura laud'a meritata si a recomandă făcaruia.

Vien'a

Se afia de vendiare:

Depozitele se afia: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacist, F. A. Reissenberger, Piată mică, S. Stengel, Fried. Thallmayer, concuranti, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Oraseni la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasovu la d-nii E. Fabik, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, concuranti; in Mediașu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmaciști; in Sighișoara la d-nii J. B. Misselbacher et fili, J. B. Teutsch, precum si in totă farmacie, parfumerie, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvania.

SPRITU ARTRITICU

inventat de Heinrich Bloch in Eger (Boem'a), recunoscut preste totu că medicină cea mai sigură contra siudinelor si reumatismului, aplicandu in 24 de óre si frecandu cu ea partile dureroase, siudină si reumatismul inceata cu totul. Pretiul unei sticlitie este de 60 cr. v. a.; tramișa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune 66 cr. v. a. Celor care ilu voru să se deosebeze de atestării si scrisori de multiamita pentru precenta acestei medicine. Comandele se execută totu-deuna cu întorcere postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boem'a)

proprietarul alu medalie de auru pentru arte si scientia.

In calitate originala se afia: in B.-Pest'a la Josif Török, Timișoara la Ernest János, Stefanu Tárcsai si C. M. Jahnert la „Regele unguresc“, in Pojón la Feldenek Ferenc si la Soltz Reszo la „St. Marton“ in Szegedin la Barcsai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in Zagrabi la Mittelbach Zsigmond, in Eszek la Dienes J. C., in Sibiu la Morscher W. Fr., in Brasovu la Stenner J. la „leniu de auru“, in Clusiu la Székely Miklos si la totă farmacie mai mari din tiéra si strainetate.

(90) 10-10